

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΜΑΪΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

- A1.** Το κείμενο πραγματεύεται τα κύρια χαρακτηριστικά του ανθρωπισμού. Αρχικά επισημαίνεται πως η «ανθρωπιά» ταυτίζεται με τον σεβασμό και τη συμπαράσταση στον συνάνθρωπο, καθώς θεμελιώδη γνωρίσματα του ανθρωπιστή αποτελούν η ανιδιοτέλεια και η ειλικρίνεια, αρετές που λίγοι τις κατέχουν. Ιδίως σε μια εποχή, όπως η δική μας, που ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με πολλά προβλήματα, ο ουμανισμός αποτελεί αδήριτη ανάγκη, αν και για τον καθένα έχει διαφορετική σημασία, γεγονός που έχει οδηγήσει στην απαξίωσή του. Γι' αυτό μερίδιο ευθύνης φέρει η πλεονεξία και η επιδίωξη της ευμάρειας. Διαπιστώνεται, έτσι, ότι η πραγμάτωση των ανθρωπιστικών αξιών είναι ζήτημα ατομικής θέλησης και δεν συνάδει με την απαξίωση του ανθρώπου και τη δογματικότητα.
- B1.** Στις σύγχρονες κοινωνίες παρατηρείται κρίση των ηθικών αξιών, καθώς κυριαρχεί το πρότυπο του υλικού ευδαιμονισμού. Οι άνθρωποι στρέφουν το ενδιαφέρον τους στην ικανοποίηση των υλικών τους αναγκών κυνηγώντας τον γρήγορο πλουτισμό. Θέτοντας ως μοναδικό σκοπό της ζωής τους την ευμάρεια και την καλοπέραση γίνονται αδηφάγοι καταναλωτές και ατομικιστές. Οι ανθρώπινες σχέσεις διέπονται από ανταγωνιστικό πνεύμα, εγωισμό και υστεροβουλία. Ανθρωπιστικά ιδανικά, όπως η αλληλεγγύη, ο σεβασμός, η φιλανθρωπία, η ανιδιοτέλεια που εξευγενίζουν την ψυχή του ανθρώπου και ολοκληρώνουν την προσωπικότητά του θεωρούνται παρωχημένα και παραγκωνίζονται. Έτσι στην προσπάθειά του ο άνθρωπος να γίνει υπεράνθρωπος έχει γίνει απάνθρωπος, καθώς απογυμνώνεται από κάθε αγνό ψυχικό αίσθημα.
- B2.** α) Η πρώτη παράγραφος αναπτύσσεται με: α) ορισμό «Η «ανθρωπιά»... για να κάμει το καλό», β) παράδειγμα «Ο Ντυνάν, για παράδειγμα, ...ανθρωπιστής.», γ) αιτιολόγηση «Πέρα απ' ό,τι εν ειρήνη».
β) **έτσι** = εισάγει συμπέρασμα
ωστόσο = εκφράζει αντίθεση
- B3.** α) **αναλίσκεται** = δαπανάται, καταναλώνεται
οικουμενική = διεθνής, παγκόσμια, πανανθρώπινη, καθολική
διαστρεβλώσεις = παραπνοήσεις, παραχαράξεις, αλλοιώσεις
ολωσδιόλου = τελείως, εντελώς, εξολοκλήρου, παντελώς
ευζωίας = καλοζωίας, ευδαιμονίας, ευημερίας, καλοπέρασης
β) **κοινόχρηστος** = ιδιωτικός
συμμετοχή = αποχή
αυτοακυρώνεται = αυτοεπιβεβαιώνεται
γνώση = άγνοια

αδιάκοπης = διακεκομμένης, ασυνεχούς

- B4. α)** «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» = με τα εισαγωγικά εκφράζεται έμμεσος ευθύς λόγος - αυτούσια μεταφορά των λεγομένων τρίτου προσώπου
«**Ερυθρού Σταυρού**» = τα εισαγωγικά σ' αυτήν την περίπτωση περικλείουν την επωνυμία φορέα / οργάνωσης
- β)** εκφράσεις με μεταφορική σημασία = οικουμενική ψυχή, γλυκιά ζεστασιά, χαρούμενο άνοιγμα παραθύρου, κυκλική παρουσία, τρομακτικές διαστρεβλώσεις, αναλύεται με ειλικρίνεια, εκλεκτές φύσεις.

- Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο:** Πρόκειται για άρθρο, συνεπώς, είναι απαραίτητος ο τίτλος. Σκοπός η πειθώ και η πληροφόρηση. Ο μαθητής μπορεί να σταθεί στην επικαιρότητα. Κατάλληλος τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική, μέσα: επιχειρήματα – τεκμήρια, ύφος σοβαρό, αναφορική λειτουργία της γλώσσας. Στον πρόλογο εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του ενώ στο κυρίως μέρος παρατίθεται επαρκές αποδεικτικό υλικό για να διασαφηνιστεί η κυρίαρχη ιδέα και να τεκμηριωθεί η θέση που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο. Προτεινόμενα ρηματικά πρόσωπα το γ' ενικό και γ' πληθυντικό.

Πρόλογος

Κάθε εποχή διαφοροποιείται ως προς τις εκδηλώσεις και τον προσδιορισμό του ανθρωπισμού, ανάλογα με τις ανάγκες, τις αξίες, την ιδεολογία και τα δεδομένα που κυριαρχούν στην κοινωνία. Σε κάθε, ωστόσο, εποχή είναι επιβεβλημένη η ανάγκη ύπαρξης ηθικών κανόνων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αρμονική συμβίωση των ανθρώπων, καθώς οι γραπτοί νόμοι αδυνατούν να καλύψουν όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Δυστυχώς, στην εποχή μας δεν μπορούμε να ισχυριστούμε πως τα ανθρωπιστικά ιδεώδη απαντώνται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η καθημερινή πραγματικότητα επιβεβαιώνει ότι διέρχονται βαθιά κρίση. Ενδεικτικές καταστάσεις και γεγονότα που επαληθεύουν τη θέση αυτή αποτελούν:

Α' ζητούμενο:

- Το υλικοκρατικό πνεύμα της εποχής, η καταναλωτική μανία που οδηγεί στην εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο.
- Το τεχνοκρατικό μοντέλο ανάπτυξης που αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως παραγωγική μονάδα και υποβαθμίζει την πολυπλοκότητά του.
- Ο χρησιμοθηρικός χαρακτήρας των διαπροσωπικών σχέσεων που κατόντησαν υπολογιστική προσέγγιση. Ο συνάνθρωπος αντιμετωπίζεται με καχυποψία, η φιλία έχει χάσει το εννοιολογικό της περιεχόμενο.
- Η κρίση των ηθικών αξιών. Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι, κατά κύριο λόγο, εγωιστής, σκληρός, ανάλγητος, ασυγκίνητος στον πόνο του δεινοπαθούντα συνανθρώπου.
- Η απανθρωποποίηση των ανθρώπινων υπάρξεων, η τυποποίηση, ο κοινωνικός κομπορμισμός, η αλλοτρίωση των ανθρώπων.
- Η φτώχεια που μαστίζει τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου πληθυσμού, η άνιση κατανομή του πλούτου, η εκμετάλλευση που υφίστανται οι χώρες του νοτίου ημισφαιρίου.

- Οι πολεμικές συγκρούσεις σε αρκετά σημεία της γης. Η δημιουργία σφαιρών επιρροής και τα οικονομικά συμφέροντα οδηγούν σε αιματηρές συρράξεις ενώ εμφανής είναι και ο κίνδυνος θερμοπυρηνικού πολέμου.
- Ο κοινωνικός και φυλετικός ρατσισμός που οδηγεί στην περιθωριοποίηση και την απομόνωση κοινωνικών ομάδων.
- Τα ανελεύθερα και αντιδημοκρατικά καθεστώτα.
- Η όξυνση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.
- Η κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η καταστροφή του περιβάλλοντος, τα οικολογικά προβλήματα εξαιτίας της απληστίας του ανθρώπου. Με τη συνδρομή της τεχνολογίας ο σύγχρονος άνθρωπος προχωρά στην «αφαίμαξη» όλο και περισσότερων στοιχείων από τη φύση. Ο άνθρωπος δε συνειδητοποίησε ότι τη γη δεν την κληρονομήσαμε από τους προγόνους μας, αλλά τη δανειστήκαμε από τους απογόνους μας.
- Οι απάνθρωποι όροι διαβίωσης στις μεγαλουπόλεις.
- Η απομάκρυνση της επιστήμης από την κοινωνία και τα πραγματικά προβλήματα του ανθρώπου. Η κυριαρχία του δόγματος « η επιστήμη για την επιστήμη» που οδηγεί στην ηθική ουδετερότητα της επιστήμης.

Β' Ζητούμενο:

- Οι άνθρωποι έχουν χρέος να επαναπροσδιορίσουν τις αξίες και τους στόχους τους. Το κέρδος δεν πρέπει να θεωρείται αυτοσκοπός και μοναδική επιδίωξη του ατόμου. Μόνο τότε ο άνθρωπος θα αποβάλλει την απληστία, την καταναλωτική μανία και θα θεσπίσει ως τρόπο ζωής το μέτρο. Αρετές, όπως η αγάπη, ο αλtruισμός, η ειλικρίνεια, η ανιδιοτέλεια θα γίνονται πράξη στην καθημερινή ζωή.
 - Να συνειδητοποιήσει το άτομο πως είναι πολίτης του κόσμου. Η διαμόρφωση οικουμενικής συνείδησης θα το καταστήσει ενεργό πολίτη, που θα αγωνίζεται για να ανακουφίσει το δεινοπαθούντα συνάνθρωπο.
 - Αναγκαία είναι και η διαμόρφωση υγιούς κοινωνικής συνείδησης και η ευαισθητοποίηση του ανθρώπου σε θέματα ανθρωπιάς. Το άτομο πρέπει να μάθει να διαλέγεται, να συνεργάζεται, να αναγνωρίζει την προσφορά του συνανθρώπου του και να καταννοεί τις ανάγκες των άλλων, να αποβάλλει τον εγωισμό και να αισθάνεται μέλος του κοινωνικού συνόλου.
 - Πολλοί άνθρωποι οργανώνονται σε φιλανθρωπικούς συλλόγους που δραστηριοποιούνται προκειμένου να απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο και να συμπαρασταθούν ψυχικά και υλικά σε άτομα που έχουν ανάγκη.
 - Δημιουργούνται διεθνείς οργανισμοί με σκοπό την περιφρούρηση και τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ο.Η.Ε – Διεθνής Αμνηστία)
 - Η ένωση των γιατρών χωρίς σύνορα προσφέρει ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες της σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης.
 - Οι ειρηνιστικές οργανώσεις ευαισθητοποιούν τους πολίτες σε θέματα ειρήνης ενώ κάθε φορά που διακυβεύεται η ειρήνη, διακηρύττουν την επιθυμία τους για παγίωσή της .
 - Οι πνευματικοί ταγοί, διανοούμενοι και καλλιτέχνες, μέσα από το έργο τους εκφράζουν την αναγκαιότητα επικράτησης των ανθρωπιστικών αξιών.
- Η ανθρωπιά, η ευαισθητοποίηση σε θέματα που σχετίζονται με το συνάνθρωπο αποτελούν τα κύρια θέματα όλων των μορφών της σύγχρονης τέχνης.

Επίλογος

Ο ανθρωπισμός αποτελεί μονόδρομο για την ολοκλήρωση του ανθρώπου. Είναι αναγκαίος για την επίλυση των προβλημάτων που μαστίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες και την αρμονική λειτουργία τους. Χρέος όλων, αρμοδίων φορέων και κάθε πολίτη αποτελεί η ευαισθητοποίηση μας προκειμένου να οδηγηθούμε στην αναβίωση των ανθρωπιστικών ιδανικών.